

Høringsnotat

Forslag til endringer i reglene for behovsprøving av barnetillegg til uføretrygd mv.

Dato: 4. oktober 2021

Høringsfrist: 4. januar 2022

1 Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet sender med dette på høring forslag om endringer i reglene for behovsprøving av barnetillegg til uføretrygd samt etteroppgjør i tilfeller der en av foreldrene dør.

Mottakere av uføretrygd som forsørger barn kan få et barnetillegg. Barnetillegget behovsprøves mot inntekt. Bor barnet/barna sammen med begge foreldrene, skal begge inntekter medregnes. Som hovedregel fører personinntekt til reduksjon av barnetillegget. Det er gjort unntak for erstatning for inntektstap ved erstatningsoppgjør. Det skal gjøres unntak for reduksjon av uføretrygden for slik pensjonsgivende inntekt, og erstatningen skal heller ikke inngå i inntekten som kan føre til reduksjon av barnetillegget når det er erstatningsmottakeren som mottar tillegget. Slik inntekt vil imidlertid inngå i personinntekten som barnetillegget skal behovsprøves mot hvis det er den andre forelderens som mottar erstatningen.

Storingsrepresentant Rigmor Aasrud tok i skriftlig spørsmål nr. 1711/2020 opp en konkret sak der begge ektefeller var uføretrygdet. Den ene, som senere døde, fikk utbetalt pasientskadeerstatning som følge av feilbehandling ved sykehus. Det var den andre forelderens som fikk utbetalt barnetillegget. På grunn av størrelsen på erstatningen falt barnetillegget bort og utbetalte beløp måtte tilbakebetales. Hadde foreldrene i forkant av erstatningsutbetalingen søkt om overføring av barnetillegget til den andre forelderens, ville ikke tillegget blitt redusert.

I dette høringsnotatet foreslår Arbeids- og sosialdepartementet at regelen om at enkelte typer erstatning ikke fører til reduksjon av barnetillegget, utvides til å gjelde også for den andre forelderens i tilfeller der det er to foreldre som mottar uføretrygd eller en forelder som mottar uføretrygd og en annen som mottar alderspensjon. Departementet foreslår også å utvide unntaket fra etteroppgjør der den uføretrygdede dør, til å gjelde også i tilfeller der den andre forelderens dør.

2 Hovedtrekk i gjeldende rett

2.1 Uføretrygd

Uføretrygd reguleres av kapittel 12 i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) og av forskrift 5. desember 2014 nr. 2602 om uføretrygd fra folketrygden (uføreforskriften). De mest relevante bestemmelsene for denne saken er inntatt til sist i høringsnotatet. Uføretrygd ytes til en person som har fått inntektsevnen varig nedsatt med minst halvparten på grunn av varig sykdom, skade eller lyte. For personer som mottar arbeidsavklaringspenger når krav om uføretrygd settes fram, er det tilstrekkelig at inntektsevnen er varig nedsatt med minst 40 prosent. Det er vilkår at vedkommende har gjennomgått hensiktsmessig behandling for å bedre inntektsevnen og har gjennomført eller forsøkt å gjennomføre individuelle og hensiktsmessige arbeidsrettede tiltak uten at inntektsevnen er bedret.

Grunnlaget for uføretrygd fastsettes ut fra gjennomsnittet av den pensjonsgivende inntekten for de tre beste av de fem siste kalenderårene før uføretidspunktet. Uføretrygd gis med 66 prosent av grunnlaget. Minste årlige ytelse er 2,48 ganger grunnbeløpet i folketrygden, men 2,28 ganger grunnbeløpet for personer som lever sammen med ektefelle eller samboer. Fra mai 2021 utgjør grunnbeløpet 106 399 kroner. For et medlem som har blitt ufør før fylte 26 år på grunn av en sykdom, skade eller lyte som er klart dokumentert, er minsteytelsene henholdsvis 2,66 og 2,91 ganger grunnbeløpet. Uføretrygden avkortes når trygdetiden er kortere enn 40 år. Hvis personen har pensjonsgivende inntekt¹ over en inntektsgrense, skal uføretrygden reduseres.

2.2 Barnetillegg til uføretrygd

Mottakere av uføretrygd som forsørger barn kan få et barnetillegg, forutsatt at ikke barnet selv har en inntekt som er større enn grunnbeløpet. Det gis barnetillegg for hvert barn personen forsørger hvis vedkommende er medlem i trygden etter visse bestemmelser og barnet er bosatt og oppholder seg i Norge. Det foreligger likevel rett til barnetillegg dersom barnet er bosatt eller oppholder seg i et land Norge har trygdeavtale med, eller ved korte utenlandsopphold. Tillegget utgjør 40 prosent av grunnbeløpet.

Barnetillegget reduseres med 50 prosent av inntekten over et fribeløp. Hvis barnet/barna bor sammen med begge foreldrene, skal begge inntekter medregnes. Fribeløpet tilsvarer 4,6 ganger grunnbeløpet (om lag 489 500 kroner) for ett barn som bor sammen med begge foreldrene, og 3,1 ganger grunnbeløpet (om lag 330 000 kroner) for ett barn som bor sammen med én av foreldrene. Fribeløpet økes med 40 prosent av grunnbeløpet for hvert ekstra barn.

Utgangspunktet er at personinntekt etter § 12-2 i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) kan føre til at barnetillegg blir redusert eller faller helt bort. Se folketrygdloven § 12-16. Det samme gjelder for tilsvarende inntekter og ytelser fra utlandet. Personinntekt er i hovedsak inntekt vunnet ved arbeid og næring, samt pensjon.

Uføreforskriften § 3-2 har regler om pensjonsgivende inntekter som ikke skal føre til reduksjon av uføretrygden (hovedytelsen). Dette gjelder blant annet for erstatning for inntektstap ved erstatningsoppgjør som er pensjonsgivende inntekt etter skadeserstatningsloven § 3-1, yrkesskadeforsikringsloven § 13 eller pasientskadeloven § 4 første ledd.

Hvis den uføretrygdede har rett til barnetillegg, skal den samme inntekten som nevnt over heller ikke føre til reduksjon av barnetillegget. Slik erstatning vil altså ikke medføre reduksjon av barnetillegget for den som mottar erstatningen. Hvis den andre forelder (som ikke har barnetillegg) mottar slik erstatning, skal den medregnes i inntekten som skal føre til reduksjon av barnetillegget hvis fribeløpet overskrides.

¹ Som pensjonsgivende inntekt regnes personinntekt etter § 12-2 i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven), men likevel ikke pensjon, uføretrygd mv., se folketrygdloven § 3-15.

2.3 Barnetillegg når barn forsørges av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon

Hvis et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon, ytes tillegget til den som har rett til høyest tillegg. Hvis forsørgerne ikke bor sammen, gis tillegget til den som har den daglige omsorgen for barnet.

Barnetillegget kan i stedet gis til den andre forsørgeren etter søknad og samtykke fra begge forsørgere. Det kan søkes om ny overføring når det har gått ett år siden overføringen. Tilsvarende gjelder for senere overføringer av barnetillegg mellom forsørgerne. Hvis retten til hovedytelsen faller bort for den som har mottatt barnetillegget, gis tillegget i stedet til den som har uføretrygd eller alderspensjon.

2.4 Etteroppgjør

Den uføretrygdede skal opplyse om forventet pensjonsgivende inntekt og om endringer i inntekten. Hvis det er utbetalt for lite eller for mye, skal det foretas et etteroppgjør. Dersom det er utbetalt for lite, skal differansen etterbetales som et engangsbeløp. For mye utbetalt uføretrygd kan inndrives uten hensyn til skyld hos mottakeren og kan avregnes i framtidige ytelser.

Hvis den uføretrygdede døde i samme kalenderår som etteroppgjøret gjelder for, skal det ikke gjennomføres etteroppgjør. Hvis dødsfallet er senere enn det kalenderåret etteroppgjøret gjelder for, skal tilbakekreving ikke skje, mens etterbetaling gjennomføres etter de vanlige reglene.

3 Departementets vurdering og forslag

3.1 Utvide dagens unntak for erstatningsutbetalinger

3.1.1 Situasjoner der begge foreldrene mottar uføretrygd

Reglene for barnetillegg ble videreført ved endringene i uføreordningen fra 2015. Dette gjelder også reglene for hvilke inntekter som skal inngå i behovsprøvingen.²

Utgangspunkt for uføretrygd er at ytelsen og barnetillegg skal reduseres hvis man mottar erstatning som er pensjonsgivende. Dette ville imidlertid ikke være rimelig for uføretrygden, blant annet fordi erstatningen ofte er utmålt med tanke på at vedkommende har uføretrygd. Kuttet man da i trygden, ville vedkommende sitte igjen med mindre totalsum enn forutsatt. For barnetillegget gjelder ikke samme hensyn, her skal man se på hvor mye inntekt forsørgeren faktisk har, da barnetillegget er målrettet mot barnefamilier med lav inntekt. Derfor blir begge foreldres inntekt medregnet hvis disse bor sammen. De samme hensyn fører også til at mange typer inntekt medfører reduksjon eller bortfall av barnetillegget. Dette gjelder alle inntektstyper som regnes som personinntekt etter skatteloven § 12-2.

² Se Prop. 130 L (2010–2011) Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre) punkt 7.8 og særmerknadene til folketrygdloven §§ 12-15 og 12-16 og Prop. 66 L (2013-2014) Endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (tilpasninger til ny uføretrygd i folketrygden og ny uførepensjonsordning for offentlig tjenstepensjon) punkt 3.5.9.

Det er likevel gjort unntak for enkelte typer erstatning, se punkt 2.2 over. Slik erstatning medfører altså ikke reduksjon av barnetillegget. Bestemmelsen kom inn i 2016 som en administrativ forenkling for Arbeids- og velferdsetaten da det viste seg vanskelig for etaten å operere med ulike inntektsgrunnlag ved behandling av henholdsvis hovedytelsen og tillegget.

Erstatningsutbetalingen vil altså ikke medføre redusert barnetillegg for den som mottar erstatningen. Hvis den andre forelderen (som ikke har barnetillegg) mottar slik erstatning, vil den kunne føre til reduksjon av barnetillegget. Dette vil likevel ikke gjelde hvis også den andre forelderen er uføretrygdet og barnetillegget overføres til denne, se mer om dette nedenfor.

Hvis barnet blir forsørget av to foreldre som mottar uføretrygd, ytes tillegget til den forelderen som har rett til høyest tillegg. Barnetillegget kan i stedet gis til den andre forsørgeren etter søknad og samtykke fra begge forsørgere. Det betyr at foreldre som venter en erstatningsutbetaling, kan sørge for å overføre barnetillegget til den andre forelderen. Det kan altså være tilfeldig om det er den av foreldrene som får erstatningsutbetalingen som har barnetillegget, eventuelt om foreldrene er kjent med at de kan overføre tillegget til den andre. Dermed er det også tilfeldig om erstatningen fører til reduksjon av barnetillegget eller ikke.

Departementet viser til at barnetillegget som nevnt er innrettet slik at det er målrettet mot familier med lav inntekt. Dermed er det i tråd med tilleggets formål at mange typer inntekt fører til reduksjon, og at begge foreldres inntekt regnes med hvis barnet bor sammen med begge foreldre. Derfor er det i utgangspunktet heller ikke urimelig at erstatningsutbetaling hos den andre forelderen fører til reduksjon av barnetillegget; dette er i tråd med hovedregelen. Men når man først har innført unntak fra reduksjon av tillegget for den som mottar erstatningen, kan det etter departementets oppfatning likevel slå urimelig ut at unntaket ikke omfatter begge foreldre i tilfeller der begge foreldre er uføretrygdede.

Departementet foreslår derfor at dagens bestemmelse i uføreforskriften § 3-2 andre ledd utvides slik at også erstatning den andre (uføretrygdede) forelderen har mottatt, skal unntas fra reduksjon av barnetillegget.

Departementet understreker for ordens skyld at endringen vil gjelde i tilfeller der barnet bor sammen med begge foreldrene. Det er kun i slike tilfeller at begges inntekter skal medregnes ved vurderingen av om barnetillegget skal reduseres. Hvis forsørgerne ikke bor sammen, kan de heller ikke velge hvem av dem som skal ha utbetalt tillegget; i slike tilfeller gis tillegget til den som har den daglige omsorgen for barnet. Dermed vil ikke situasjonen som dette høringsnotatet skal løse komme på spissen.

3.1.2 Situasjoner der en av foreldrene mottar uføretrygd og den andre mottar alderspensjon

Hvis den uføretrygdede forsørger barn sammen med en person som mottar alderspensjon, oppstår samme situasjon som omtalt over. Det vil si at hvis alderspensjonisten mottar slik

erstatning som det er tale om her, kan erstatningen føre til at barnetillegget den uføre mottar, blir redusert eller faller bort.

Man har på flere måter koblet sammen reglene for barnetillegg til uføretrygd og alderspensjon, for eksempel slik at barnetillegget utbetales til den som har rett til høyest tillegg og at reglene for overføring av tillegg mellom foreldrene er de samme, se punkt 2.3. Mye taler derfor etter departementets vurdering for at et tilsvarende unntak foreslås også der den uføretrygdede forsørger barnet sammen med en alderspensjonist som mottar slik erstatning.

Unntaket vil gjelde der foreldrene bor sammen. Når foreldrene ikke bor sammen, vil ikke inntekten fra den andre forelderen inngå i behovsprøvingen av barnetillegget til den forelderen som får barnetillegget. Dermed vil ikke problemstillingen i dette høringsnotatet oppstå. Det kan legges til at foreldrene i slike tilfeller heller ikke har mulighet til å overføre barnetillegget til den andre forelderen. Dermed berøres de ikke på samme måte som der foreldrene bor sammen og det kan være noe tilfeldig om foreldrene har sørget for å overføre barnetillegget til den andre for slik å unngå reduksjon av barnetillegget.

3.2 Utvide dagens unntak fra etteroppgjør

Hvis den uføretrygdede har fått utbetalt for lite eller for mye, skal det foretas et etteroppgjør, se punkt 2.4. Hvis den uføretrygdede døde i samme år som etteroppgjøret gjelder for, skal det ikke gjennomføres etteroppgjør. Hvis dødsfallet er senere enn det året etteroppgjøret gjelder for, skal tilbakekreving ikke skje, mens etterbetaling gjennomføres etter de vanlige reglene. Når etteroppgjør unnlates, innebærer det at for mye utbetalt uføretrygd ikke blir inndrevet. Har det blitt meldt inn for lav inntekt, vil det ikke skje en etterbetaling. I høringsnotat fra Arbeids- og sosialdepartementet av 31. januar 2014³ er dagens bestemmelse omtalt. Her står det blant annet at i tilfeller hvor dødsfallet skjedde i samme år som etteroppgjøret gjelder for, kan det være vanskelig, men også virke urimelig, å gjennomføre ordinært etteroppgjør for avdøde. Blant annet kan det oppstå en del problemstillinger knyttet til periodisering av beløpsgrensen fordi avdøde ikke hadde ytelse hele kalenderåret, som ikke nødvendigvis sammenfaller med når på året den avdøde tilfeldigvis hadde inntekt. Departementet foreslo derfor at det ikke skal gjennomføres etteroppgjør dersom den uføretrygdede døde i samme år som etteroppgjøret gjelder for. Det ble presisert at dette gjelder både for tilbakekreving og etterbetaling.

Det skal altså ikke gjennomføres etteroppgjør for den av foreldrene som dør. I en familie der begge foreldrene er uføretrygdede, vil det ikke være noe unntak for den andre av foreldrene. Dermed skal etteroppgjør gjennomføres etter hovedregelen for gjenlevende. Ettersom begge foreldres inntekt skal regnes med, kan inntekt som den nå avdøde forelderen har mottatt, føre til tilbakekreving av for mye utbetalt barnetillegg. Eventuelt kan gjenlevende få etterbetalt det vedkommende tidligere har fått for lite. Også i tilfeller der den forelderen som dør ikke mottar uføretrygd, skal det i dag gjennomføres etteroppgjør for den gjenlevende, uføretrygdede forelderen.

³ Forslag til enkelte tilpasninger i deler av folketrygdens regelverk som følge av innføring av ny uføretrygd, se punkt 4.4.2 side 30.

Reglene har allerede tatt høyde for at det kan oppstå spesielt vanskelige situasjoner i tilfeller der den ene forelderen dør, gjennom å unnlate å foreta etteroppgjør i tilfeller der en uføretrygdet dør. Situasjonen kan være tilsvarende vanskelig for en gjenlevende ektefelle som selv er uføretrygdet, men som ikke får unntak fra etteroppgjør i dag. Det samme gjelder der det er en forelder uten uføretrygd som dør. Departementet mener derfor gode grunner taler for å utvide dagens unntak.

Når det gjennomføres etteroppgjør, kan resultatet bli at personen må betale tilbake for mye utbetalt uføretrygd. I andre tilfeller får personen etterbetalt uføretrygd hvis vedkommende tidligere har fått for lite utbetalt. Dermed kan unnlattelse av etteroppgjør i noen tilfeller føre til at den trygdede går glipp av etterbetaling vedkommende ellers ville fått. Dette er uheldig, men må avveies mot uheldige sider ved dagens ordning som innebærer at enkelte må betale tilbake for mye utbetalt uføretrygd når ektefellen dør. I dag unnlates etteroppgjør for den som dør. Argumentene for den ordningen kan gjelde tilsvarende i situasjoner der ektefellen dør.

Utvidelse av unntaket vil innebære at det ikke foretas etteroppgjør når en ektefelle/samboer til en uføretrygdet dør i tilfeller der det foreligger rett til barnetillegg. Det er i slike tilfeller at den avdøde inntekt kan få innvirkning på barnetillegget til gjenlevende forelder.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

4.1 Utvide dagens unntak for erstatningsutbetalinger

Arbeids- og velferdsdirektoratet har anslått de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget. Direktoratet understreker at anslagene er usikre.

Når det gjelder forslaget i punkt 3.1 over om å utvide unntaket for erstatningsutbetalinger, finnes det ikke individdata for uføretrygdde med barnetillegg som har mottatt erstatninger. Dermed vet ikke direktoratet hvor høy uføretrygd disse har, og hvor høy inntekt familien har. Dermed vet man heller ikke hvordan avkortning av erstatningsinntekten vil slå ut for den enkelte. For noen som har mottatt små erstatninger vil dette ikke ha noen betydning, dersom samlet inntekt likevel kommer under fribeløpet. For de som har mottatt svært store erstatninger, vil barnetillegget bli redusert helt ned til null det aktuelle kalenderåret hvis erstatningsinntekten medregnes. I praksis blir det da bare deler av erstatningsinntekten som faktisk gir reduksjon. Direktoratet har derfor ikke grunnlag for å gi annet et regneeksempler.

Direktoratet har hentet informasjon om erstatningsutbetalinger fra internettsidene til Finans Norge og Norsk pasientskadeerstatning. Ifølge førstnevnte ble det i perioden 2014–2016 betalt ut årlig (gjennomsnittlig) 2,9 mrd. kroner i personforsikring ved ulykke eller yrkesskade. Utbetalingene var videre fordelt på 33 500 saker per år, som gir gjennomsnittlig utbetaling på 85 500 kroner. Oppjustert med prisvekst mellom 2015 og 2021, tilsvarer dette 100 034 kroner. Tall fra Norsk pasientskadeerstatning viser at det i perioden 2016–2019 var 1 257 personer per år som fikk tilkjent pasienterstatning. Utbetalingene var i gjennomsnitt 1 014 mill. kroner per år. Det tilsvarer 807 000 kroner i erstatning per person. Omregnet til 2021-

kroner, tilsvarer det ca. 889 000 kroner. For alle typene erstatning sett under ett, vil gjennomsnittlig beløp per erstatning tilsvare 128 600 kroner. Sannsynligheten i befolkningen for å få en av erstatningene er 0,67 prosent.

Aktuelle berørte mottakere av barnetillegg vil være få. Det anslås at antall mottakere av barnetillegg som selv mottar erstatningsutbetaling er 185 personer.

I desember 2020 var det 5 045 barn hvor begge foreldrene var uføretrygdet og hvor samtidig minst en av foreldrene mottok barnetillegg. Blant foreldrene var 48 prosent registrert som gift eller samboende. Blant foreldre hvor kun en var uføretrygdet, var det 155 par hvor den ikke-uføretrygdede var over 67 år. Blant disse var andelen registrert som gift/samboer 31 prosent. Samlet utgjør dette 5,1 prosent av barn til mottakere av barnetillegg.

Antall foreldre som mottar barnetillegg i 2022, og hvor begge er uføretrygdet eller den ene er alderspensjonist (og gift/samboer), anslås til om lag 10 personer.

Hvis det antas at halvparten av erstatningen reelt sett vil gi avkortning, vil forslaget gi årlige merutgifter på 300 000 kroner.

Endringen som er foreslått vil medføre behov for å endre saksbehandlingsløsningen i Arbeids- og velferdsetaten. Kostnadene er på usikkert grunnlag estimert til 800 000 kroner.

4.2 Utvide dagens unntak fra etteroppgjør

Etter årets slutt beregner NAV om den uføretrygdede har mottatt riktig beløp ut ifra inntekten i kalenderåret. Om inntekten eksempelvis har vært høyere enn oppgitt, og overstiger fribeløpet, kan barnetillegget reduseres. Om motsatt, inntekten har vært lavere, kan den uføretrygdede få etterbetalt barnetillegg som vedkommende har krav på. At barn mister en forsørger, er sjeldent. Andelen var 0,12 prosent i 2020. Arbeids- og velferdsdirektoratet anslår at årlig antall mottakere av barnetillegg der den ene forelderens dør vil være om lag 31 personer. Forslaget kan antas å gjelde i cirka halvparten av sakene, det vil si i rundt 16 saker per år.

Direktoratet antar at i tilfeller der det ikke utbetales erstatning, vil det være tilfeldig om etteroppjøret hadde medført en ekstra utbetaling eller en innkreving, og at forslaget derfor ikke vil ha økonomiske effekter av betydning. Forslaget vil da bare få betydning for en undergruppe av de 16 personene der det er utbetalt erstatning. Arbeids- og velferdsdirektoratet antar derfor at de økonomiske konsekvensene ved å unnlate etteroppjøret er svært små, tilnærmet ubetydelig.

Informasjon fra Norsk pasientskadeerstatning viser at om lag 5 prosent av sakene med pasienterstatning, innebærer forsørgertap. Hvis 5 prosent av de avdøde i familier med barnetillegg mottok erstatning, og at det reelt sett medfører at 100 000 kroner unnlates fra avkortning, vil merutgiftene kunne bli 100 000 kroner.

Arbeids- og velferdsdirektoratet legger til grunn at endringen kan gjennomføres uten endringer i saksbehandlingssystemet.

4.3 Forholdet til EØS-avtalen

Forslagene reiser ikke EØS-rettslige spørsmål. Endringene vil gjelde generelt og inkludere nasjonale saker og saker der det foreligger rett etter EØS-avtalen eller andre internasjonale avtaler.

5 Alderspensjon

Etter folketrygdloven § 3-25 kan en person med alderspensjon etter kapittel 19 ha rett til barnetillegg. Tillegget er vedtatt faset fullt ut fra 2025. Tillegget skal reduseres på grunn av inntekt, se folketrygdloven § 3-26 og tilhørende forskrift 11. mars 1997 nr. 205.

Departementet legger til grunn at tilsvarende regler som for uføretrygd må gjelde, og ber om eventuelle innspill rundt dette.

6 Utkast til endringer i forskrift

§ 3-2 andre ledd:

For en uføretrygdet som har rett til barnetillegg skal den samme inntekten heller ikke føre til reduksjon av barnetillegget. *Det samme gjelder også for slik inntekt den andre forelderen mottar hvis vedkommende mottar uføretrygd eller alderspensjon.*

§ 4-1 sjetteste ledd:

Dersom den uføretrygdede døde i samme år som etteroppgjøret gjelder for, skal det ikke gjennomføres etteroppgjør. *Det samme gjelder der det foreligger rett til barnetillegg, forsørgerne bor sammen og den andre forsørgeren dør.* Dersom dødsfallet er senere enn det året etteroppgjøret gjelder for, skal tilbakekreving unnlates, mens etterbetaling gjennomføres etter de vanlige reglene.

7 Vedlegg

Utdrag fra lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)

§ 3-25. Barnetillegg

Til en person som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19, ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger dersom

- a) vedkommende er medlem i trygden etter § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd, og
- b) barnet er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer

mer enn 90 dager i løpet av en tolv månedersperiode, eller barnet er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd.

For rett til barnetillegg må virkningstidspunktet ved fremsetting av krav være før 1. januar 2022. Til og med 31. desember 2022 utgjør fullt barnetillegg 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, reduseres tilleggene tilsvarende. Fra og med 1. januar 2023 fases barnetillegget gradvis ut slik at fullt tillegg utgjør 67 prosent av tillegget etter andre punktum i 2024 og 33 prosent av tillegget etter andre punktum i 2024. Fra og med 1. januar 2025 bortfaller tillegget.

Når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon, ytes tillegget til den som har rett til høyest tillegg. Dersom forsørgerne ikke bor sammen, ytes tillegget alltid til den som har den daglige omsorgen for barnet.

Barnetillegg for fosterbarn (se barnevernloven § 4-22) ytes dersom pensjonisten har forsørget barnet i de siste to årene før krav om tillegg blir satt fram. Hvis særlige forhold gjør det rimelig, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet fravike dette vilkåret.

Det ytes ikke barnetillegg hvis barnet har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet.

Barnetillegget reduseres på grunn av inntekt etter bestemmelsene i § 3-26.

§ 3-26. Reduksjon av ektefelletillegg og barnetillegg på grunn av inntekt

Når en person har rett til ektefelletillegg og/eller barnetillegg og samtidig har inntekt som nevnt i tredje ledd, skal tillegget/tilleggene reduseres med 50 prosent av inntekten over et fribeløp. Fribeøpet fastsettes etter bestemmelsene i femte og sjette ledd.

Frdraget fordeles på ektefelletillegg og barnetillegg i forhold til tilleggenes størrelse.

Følgende inntekter kan føre til reduksjon av ektefelletillegg og barnetillegg:

- a) pensjonsytelser, overgangsstønad og uføretrygd fra folketrygden
- b) pensjonsytelser, inkludert forsørgingstillegg, fra norsk offentlig eller privat pensjonsordning
- c) ytelser fra norsk individuell pensjonsforsikring, livrente, gavepensjon o.l.
- d) arbeidsinntekt
- e) ytelser fra folketrygden i form av dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nærståendes sykdom etter kapittel 9, arbeidsavklaringspenger etter kapittel 11 og svangerskapspenger og foreldrepenger etter kapittel 14
- f) ytelser fra utlandet av samme art som ytelsene under bokstavene a til c. Det skal likevel ses bort fra en ytelse eller en del av en ytelse som blir redusert på tilsvarende måte som etter denne paragrafen.

Når en person har rett til barnetillegg for barn som bor sammen med begge foreldrene, skal begges inntekter medregnes. For den av foreldrene som ikke mottar barnetillegg, skal summen av inntektene etter tredje ledd bokstavene b til f reduseres med grunnbeløpet.

Fribeøpet som er nevnt i første ledd, fastsettes etter følgende alternativer:

- a) Dersom pensjonisten har rett til ektefelletillegg, men ikke barnetillegg, skal fribeøpet svare til et beløp lik 1,6683 ganger minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8.
- b) Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som bor sammen med begge foreldrene, skal fribeøpet svare til fribeøpet etter bokstav a tillagt 20 prosent av minste

pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8, for hvert barn. Dette fribeløpet gjelder også for et eventuelt ektefelle tillegg.

c) Dersom pensjonisten har rett til barnetillegg for barn som ikke bor sammen med begge foreldrene, skal fribeløpet for det første barnet svare til et beløp lik 1,3217 ganger minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8. Fribe løpet økes med 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8, for hvert barn mer enn ett.

Hvis pensjonistens grunnpensjon er redusert på grunn av manglende trygdetid, skal fribe løpene reduseres tilsvarende.

Departementet gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragrafen. Det kan herunder gis bestemmelser om at visse offentlige ytelser ikke skal tas med i inntektsgrunnlaget, og om at fastsatte forsørgingstillegg skal endres når inntekten endres.

§ 12-15. Barnetillegg

Til en person som mottar uføretrygd gis det barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger dersom

a) vedkommende er medlem i trygden etter § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd, og

b) barnet er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolv månedersperiode, eller barnet er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd.

Det gis ikke barnetillegg hvis barnet har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet.

Barnetillegg utgjør 40 prosent av grunnbeløpet for hvert forsørget barn, men avkortes tilsvarende dersom trygdetiden som legges til grunn for uføretrygden er kortere enn 40 år. Barnetillegg påvirkes ikke av at uføregraden er lavere enn 100 prosent.

Dersom uføretrygd tilsvarende 100 prosent uføregrad tillagt barnetillegg utgjør mer enn 95 prosent av inntekt før uførhet, se § 12-9 første og andre ledd, reduseres tillegget. Uføretrygd omfatter her gjenlevendetillegg, se § 12-18. Barnetillegg prøves deretter mot forsørgerens inntekt, se § 12-16.

Når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon, ytes tillegget til den som har rett til høyest tillegg. Dersom forsørgerne ikke bor sammen, ytes tillegget til den som har den daglige omsorgen for barnet.

Barnetillegg for fosterbarn (se barnevernloven § 4-22) ytes dersom mottakeren har forsørget barnet i de siste to årene før krav om tillegg blir satt fram. Dette vilkåret kan fravikes når særlige grunner gjør det rimelig.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av bestemmelsene i denne paragrafen.

§ 12-16. Reduksjon av barnetillegg på grunn av inntekt

Når en person har rett til barnetillegg og samtidig har inntekt som nevnt i andre ledd, skal barnetillegg reduseres med 50 prosent av inntekten over et fribe løp. Fribe løpet fastsettes etter bestemmelsene i fjerde ledd.

Personinntekt etter skatteloven § 12-2 og tilsvarende inntekter og ytelser fra utlandet kan føre til at barnetillegg blir redusert. Det skal likevel ses bort fra ytelser eller en del av ytelse fra utlandet som blir redusert på tilsvarende måte som etter paragrafen her.

Når en person har rett til barnetillegg for barn som bor sammen med begge foreldrene, skal begge inntekter medregnes. For den av foreldrene som ikke mottar barnetillegg, skal summen av inntektene som regnes med etter andre ledd, med unntak av pensjonsytelser og uføretrygd fra folketrygden, reduseres med grunnbeløpet.

Fribeløpet etter første ledd utgjør 4,6 ganger grunnbeløpet for ett barn som bor sammen med begge foreldrene og 3,1 ganger grunnbeløpet for ett barn som bor sammen med én av foreldrene. Fribeløpet økes med 40 prosent av grunnbeløpet for hvert ekstra barn. Hvis uføretrygden til den som mottar barnetillegg er redusert på grunn av manglende trygdetid, skal fribeløpet reduseres tilsvarende.

Bestemmelsene om etteroppgjør i § 12-14 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere bestemmelser om reduksjon av barnetillegg på grunn av inntekt. Det kan blant annet gis bestemmelser om at visse offentlige ytelser ikke skal tas med i inntektsgrunnlaget og om endring i fastsatte barnetillegg når inntekten endres.

Utdrag fra forskrift 11. mars 1997 nr. 205 om reduksjon av ektefelle tillegg og barnetillegg til alderspensjon på grunn av inntekt

§ 1. Inntektsgrunnlaget

Med inntektsgrunnlaget menes summen av de inntektene som etter folketrygdloven § 3-26 kan føre til at ektefelle tillegg og barnetillegg blir redusert.

All inntekt som etter sin art er pensjonsgivende etter folketrygdloven § 3-15, regnes som arbeidsinntekt som skal tas med i inntektsgrunnlaget. Dette gjelder selv om inntekten blir opptjent utenfor Norge eller etter det året vedkommende fylte 75 år.

Ytelser fra det offentlige som ikke er nevnt i folketrygdloven § 3-26 tredje ledd bokstavene a, b og e, tas bare med i inntektsgrunnlaget dersom det dreier seg om pensjon ved alder, uførhet eller som etterlatt. Forsørgingstillegg tas da med i sin helhet. Dersom pensjonen også omfatter menerstatning, skal den delen ikke tas med i inntektsgrunnlaget.

Overgangstillegg etter lov av 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn § 29 tas ikke med i inntektsgrunnlaget.

§ 5a. Barnetillegg når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon

Når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon, ytes tillegget til den som har rett til høyest tillegg. Ved innvilgelse gis barnetillegget til den med høyest barnetillegg etter inntektsprøving.

Barnetillegget kan i stedet gis til den andre forsørgeren etter søknad og samtykke fra begge forsørgere. Det kan søkes om ny overføring når det har gått ett år siden overføringen. Tilsvarende gjelder for senere overføringer av barnetillegg mellom forsørgerne. Hvis retten til hovedytelsen faller bort for den som har mottatt barnetillegget, gis tillegget i stedet til den som har uføretrygd eller alderspensjon.

Utdrag fra forskrift 5. desember 2014 nr. 2602 om uføretrygd fra folketrygden

§ 3-2. Pensjonsgivende inntekt som ikke skal føre til reduksjon av uføretrygd

Følgende pensjonsgivende inntekter skal ikke føre til reduksjon av uføretrygden:

- a) Erstatning for inntektstap ved erstatningsoppgjør som er pensjonsgivende inntekt etter skadeserstatningsloven § 3-1, yrkesskadeforsikringsloven § 13 eller pasientskadeloven § 4 første ledd.
- b) Inntekt, herunder feriepenger, som stammer fra helt avsluttet arbeid eller virksomhet (etterslepsinntekt).

For en uføretrygdet som har rett til barnetillegg skal den samme inntekten heller ikke føre til reduksjon av barnetillegget.

Personen må selv opplyse om og dokumentere slike inntekter.

§ 4-1. Etteroppgjør

Dersom den uføretrygdede har fått utbetalt for lite eller for mye etter folketrygdloven kapittel 12 eller forskrift om omregning av uførepensjon til uføretrygd § 7, skal Innkrevingssentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav foreta etteroppgjør, jf. folketrygdloven § 12-14 fjerde ledd andre punktum. Etteroppgjøret foretas uten hensyn til hva som er årsaken til at den uføretrygdede har fått utbetalt for lite eller for mye.

Når etteroppgjøret gjelder flere ytelser jf. første ledd, skal for mye eller for lite utbetalt uføretrygd beregnes først, deretter gjenlevendetillegg og så barnetillegg. For mye eller for lite utbetalt i den enkelte ytelse, fastsatt etter tredje til sjette ledd, summeres mot hverandre før det vurderes om etteroppgjør foretas.

Etteroppgjøret foretas etter at ligningen for kalenderåret foreligger.

Tilbakekreving av for mye utbetalt uføretrygd kan unnlates for person som ikke har hatt inntekt eller som har hatt inntekt under inntektsgrensen (se folketrygdloven § 12-14 første ledd) i begynnelsen av året og deretter begynner i arbeid med en årlig arbeidsinntekt som overstiger 80 prosent av inntekt før uførhet, se folketrygdloven § 12-14 tredje ledd. Det er et vilkår at dette anses som et enkeltstående arbeidsforsøk og ikke gjentas år etter år.

Har den uføretrygdede fått for mye utbetalt barnetillegg, skal dette ikke kreves tilbake dersom ett barn dør samme år etteroppgjøret gjelder for eller før etteroppgjøret er gjennomført det påfølgende år. For mye utbetalt barnetillegg legges i slike tilfeller heller ikke til grunn ved summering av for mye eller for lite utbetalte ytelser, se andre ledd andre punktum.

Dersom den uføretrygdede døde i samme år som etteroppgjøret gjelder for, skal det ikke gjennomføres etteroppgjør. Dersom dødsfallet er senere enn det året etteroppgjøret gjelder for, skal tilbakekreving unnlates, mens etterbetaling gjennomføres etter de vanlige reglene.

Etteroppgjør skal unnlates hvis for lite utbetalt er mindre enn 25 prosent av rettsgebyret, jf. lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr. Etteroppgjøret skal også unnlates hvis for mye utbetalt er mindre enn ett rettsgebyr.

Den uføretrygdede skal få melding om resultatet av etteroppgjøret og få en frist til å gi uttalelse. Melding om vedtak om etteroppgjør kan unnlates når vedkommende ikke melder fra om endrede forhold eller ikke har andre innsigelser til varselet om etteroppgjøret.

Etteroppgjør utsettes ikke som følge av klage over ligningen. Hvis etteroppgjøret innbefatter barnetillegg for felles barn, gjelder første punktum likt for begge foreldre.

§ 5-3. Barnetillegg når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon

Når et barn blir forsørget av flere som mottar uføretrygd eller alderspensjon, ytes tillegget til den som har rett til høyest tillegg. Ved innvilgelse gis barnetillegget til den med høyest barnetillegg etter inntektsprøving.

Barnetillegget kan i stedet gis til den andre forsørgeren etter søknad og samtykke fra begge forsørgere. Det kan søkes om ny overføring når det har gått ett år siden overføringen. Tilsvarende gjelder for senere overføringer av barnetillegg mellom forsørgerne. Hvis retten til hovedytelsen faller bort for den som har mottatt barnetillegget, gis tillegget i stedet til den som har uføretrygd eller alderspensjon.